

Memòria acadèmica 2020-21

[Amb la vènia]

El passat 20 de maig va tenir lloc l'elecció del doctor Jaume Carot com a Rector d'aquesta universitat mitjançant, per primera vegada, el vot electrònic. El 14 de juny va prendre possessió i, amb ell, tot el seu equip, del qual estic orgullosa de formar part.

Em correspon, ara, exposar la Memòria de l'any acadèmic 2020-21, i vull començar-la amb les paraules amb les quals la Secretària General que m'ha precedit en el càrrec, la meva estimada doctora Antònia Paniza Fullana, la conclouia l'any passat: «que ben aviat puguem tornar a lluir els colors dels vestits acadèmics, omplir sales com aquesta amb actes solemnes i tornar a mirar-nos a la cara sense màscares». Eren paraules que convidaven a deixar enrere una realitat, la de la pandèmia de COVID-19, que com un asteroide inesperat havia impactat sobre el campus i l'havia deixat buit, i que ha tornat a ser la protagonista d'aquest any acadèmic.

Ens trobam aquí un any després i des de llavors, com si ens haguéssim assegut a la vorera d'una de les nostres platges, hem vist anar i venir tres onades de COVID-19 que han impedit que aquells desitjos s'hagin pogut fer realitat. Així, el total de 17.068 persones que integram la UIB hem hagut de sostenir l'esforç iniciat l'any passat i ens hem hagut d'adaptar a l'escenari sanitari canviant, com podeu comprovar si consultau l'informe publicat per la UIB amb el títol «De març a març. Un any de pandèmia a la Universitat de les Illes Balears».

Durant aquests mesos tota la comunitat universitària ha fet gala de la qualitat de moda: la resiliència. I si no em creieu, basta que m'escolteu i llegiu la Memòria completa per comprovar com hem estat capaços d'afrontar les adversitats i hem perseverat per sortir d'aquesta «nova realitat» més reforçats, amb molts objectius aconseguits.

Precisament de la «realitat» he de donar compte en aquesta memòria, atès que partir de la realitat és essencial per fer front al futur amb garanties d'èxit. I la realitat, almenys per al Secretari o la Secretària General, és que cada setembre li arriben xifres i dades que omplen la seva Memòria i que us he de transmetre en aquesta cerimònia, sense abusar de la vostra paciència.

Segur que heu sentit que les dades són el nou petroli que mou l'economia; i encara que no crec que les dades, sense res més, mouen o milloren la Universitat, sí que estic convençuda que obtenir-les i aconseguir indicadors rellevants, però sobretot analitzar-los, té una importància vital en el context actual. I per això és tan important una de les primeres accions impulsades pel nou equip de govern: la creació de la Unitat de Dades Institucionals.

A la unitat indicada, i a la Memòria del proper any, deix aquesta anàlisi més completa. Ara us resumiré en un tràiler tot allò que podria donar lloc a una pel·lícula que contàs el que ha passat durant aquests dotze mesos en els 98 títols oficials i 123 títols propis impartits en els 17 centres, 20 departaments i 2 seus que conformen la UIB. Amb aquest tràiler us mostraré algunes escenes il·luminades amb xifres que palesen la situació de la dona a la nostra universitat, en el marc del Pla d'igualtat de la UIB; i d'entre tots els esdeveniments i objectius complerts, us en contaré alguns de compromesos amb la protecció del medi ambient i amb la transmissió de valors a la societat.

Les persones

Aquesta universitat la formam poc més de 17.000 persones, de les quals 1.045 s'inclouen entre el personal docent i investigador, 179 són investigadors contractats a càrrec de convenis i projectes, 612 integren el personal d'administració i serveis i les 15.232 restants són estudiants de grau, màster, doctorat, de la UOM i d'estudis propis.

Com en totes les famílies, creixem, però també n'hi ha que ens deixen. Ens dol la pèrdua d'estudiants i professors, però també ens alegrem de rebre al Claustre de la UIB la pedagoga menorquina Pilar Benejam i Arguimbau, investida doctora honoris causa el passat 27 de maig en l'acte que tingué lloc al Centre de Cultura Sant Diego a Alaior, Menorca.

Tot seguit voldria mostrar amb algunes xifres quina és la situació de la dona entre el personal de la UIB. En línies generals, els nombres mostren una gran igualtat entre dones i homes, tot i que hi ha algunes desviacions en les dues direccions i més o menys marcades segons els grups.

On es produeixen les diferències més grans? Segur que tots les podem sospitar...

Doncs sí, entre el professorat numerari les dones són només el 37 per cent. Aquesta desigualtat s'agreuja si desglossam les xifres per categories. Com més elevada és aquesta, més gran és el volum d'homes. Així, hi ha 115 catedràtics enfront de 38 catedràtiques, el 25 per cent de la categoria. No obstant això, en aquesta xifra estam un poc millor que la mitjana d'universitats espanyoles, en les quals el nombre de catedràtiques oscil·la entre el 21 i el 22 per cent del total.

En la resta del professorat, incloent els 275 professors i professores contractats de diferents categories i els 295 associats i associades en equivalència a temps complet, la proporció de dones fluctua al voltant del 45 i el 50 per cent.

El mateix es produeix entre els 96 becaris i becàries predoctorals, mentre que en els postdoctorals la proporció de dones és inferior, entorn d'un 27 per cent.

Entre el personal d'administració i serveis funcionari i laboral la representació de dones és significativament superior, concretament, el 63 per cent.

Pel que fa a l'alumnat, em sembla rellevant identificar que el 65 per cent dels titulats a la UIB el passat any acadèmic són dones, i que la seva presència predomina en els diferents graus d'Educació i de Ciències de la Salut i fins i tot n'hi ha un lleuger superàvit a la branca de Ciències. En canvi, es manté la disparitat en els graus d'Enginyeria, en els quals només hi ha matriculades un 17 per cent de dones.

Aquestes proporcions corresponen als estudiants matriculats el passat any acadèmic, tant en el grau com en els estudis de màster i de doctorat.

Amb aquestes dades podríem concloure que a la UIB formam un gran nombre de dones de les nostres illes, la qual cosa és un factor rellevant per aconseguir la necessària igualtat a la nostra societat. I en les àrees d'Enginyeria, amb menys dones, s'aprecien signes d'esperança, com demostra el fet que dues alumnes de tercer d'ESO del Col·legi Sant Pere de Palma hagin obtingut el primer premi en un concurs nacional d'Enginyeria, patrocinat a la fase local per l'Escola Politècnica Superior de la UIB, amb un projecte de construcció sostenible.

La docència

L'any acadèmic passat va començar, novament, amb les incerteses que la pandèmia imposava i, per fer-hi front, el Consell de Govern va adoptar un pla d'actuació per a la docència presencial adaptada. Impartir docència de qualitat en les situacions canviants a què ens hem enfrontat ha suposat un gran esforç per a tota la comunitat universitària, per al qual hem tingut la inestimable ajuda del Servei de Campus Digital, la qual cosa és just reconèixer i agrair. Fruit d'aquest esforç, en els primers cursos de grau es va donar prioritat a la presencialitat, combinada amb sessions en línia per a la resta d'assignatures. Per ajudar a la impartició de docència semipresencial es varen condicionar 37 aules amb equips de videoconferència i es varen adquirir 165 dispositius electrònics, que es varen posar a disposició dels professors perquè els poguessin utilitzar a les aules.

En la docència de postgrau s'ha de destacar que la matrícula del CEP s'ha incrementat un 1,48 per cent respecte a l'any anterior, i suposa el màxim històric des que es varen començar a impartir estudis de màster a la UIB. L'Escola de Doctorat ha format 936 estudiants, 3 amb conveni de cotutela internacional, la qual cosa també suposa un augment del 4,27 per cent.

En aquest punt s'ha de destacar l'obtenció per part del Màster Universitari en Ciència i Tecnologia Química del segell de qualitat Euromàster de Química, ja que és el primer màster de tot l'Estat que ha aconseguit aquest distintiu.

De les 101 tesis doctorals defensades aquest any acadèmic, vull destacar la del professor Pau de Vilchez Moragues i la de la professora Ana Cañas Lerma, les quals varen aconseguir sengles premis en l'àmbit del Dret ambiental i en el sociosanitari, respectivament.

Finalment, també és important destacar l'esforç fet per la Universitat i la CAIB perquè 5.800 alumnes poguessin realitzar la PBAU, en la situació sanitària actual, en les convocatòries de juny i juliol a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.

La investigació

Pel que fa a la investigació, a la darrera edició del rànquing de Xangai per àrees, la UIB conserva o escala posicions en vuit àrees, en els quals queda classificada entre les 500 primeres universitats del món; i se situa entre les 75 millors universitats en les àrees d'Oceanografia, Turisme i Hoteleria.

I és que, com en la resta d'àmbits, la Universitat ha seguit endavant en la seva labor investigadora i ha obtingut projectes per un valor aproximat de 6.000.000 d'euros.

Per altra banda, s'ha continuat amb les ajudes al personal investigador i s'han concedit 91 ajudes en el marc del programa de foment a la recerca. Així mateix, s'han tramitat 110 sol·licituds de personal investigador col·laborador i 12 projectes propis.

Tampoc no s'han aturat de publicar els investigadors i les investigadores de la UIB i s'ha arribat a les 2.000 publicacions nacionals i internacionals. I els doctors Miquel Ribas Carbó, Hipólito Medrano Gil i Jaume Flexas Sans continuen entre els més citats del món.

I ara us faré una pinzellada sobre la dona investigadora, aprofitant el curt realitzat per l'IMEDEA amb motiu de la celebració del Dia Internacional de la Nina i la Dona en la Ciència, el qual us anim a veure. En aquest curt, 13 investigadores ens conten la seva visió de la dona en la ciència i quins són els problemes als quals s'han d'enfrontar, com l'existència d'un sostre de vidre. I no és una frase feta, perquè, si us hi fixau, només el 37 per cent dels investigadors principals en projectes nacionals competitius són dones; i en els europeus, aquest nombre amb prou feines arriba al 14 per cent del total. Queda ben clar que encara hi ha molta feina a fer, perquè, com comentava Amparo Lázaro en aquell vídeo, que s'afavoreixi que el talent de la dona es desenvolupi ens beneficia a tots com a societat.

Arribats a aquest punt, vull fer un agraïment a tots els que han treballat perquè les xifres d'igualtat millorin, i especialment a l'Oficina per a la Igualtat d'Oportunitats entre Homes i Dones, que de manera particular està implicada en aquesta lluita.

La transferència

La transferència connecta la UIB i la seva labor amb la societat.

I un dels instruments més utilitzats per aconseguir aquesta connexió són els 156 convenis tramitats i els 137 ratificats durant aquest any acadèmic.

Però la protagonista d'aquest apartat enguany és, sens dubte, la FUEIB, que ha celebrat el vint-i-cinquè aniversari i s'ha convertit en mitjà propi de l'Administració de la CAIB.

Una altra de les tasques importants de la Universitat és transferir titulats a la societat. I en aquest camp també ens podem sentir molt orgullosos, atès que, segons un informe elaborat per diferents entitats de la UIB i la CAIB, nou de cada deu titulats actius de grau, màster i doctorat a la UIB, residents a les Illes Balears, fan feina tres anys després d'haver obtingut la titulació.

Per altra banda, el Servei de Biblioteca i Documentació ha dut a terme tot un conjunt d'actuacions que, encara que limitades per la situació sanitària, s'han adreçat a la comunitat universitària i a la societat balear. D'entre aquestes i com una altra mostra dels valors que al començament de la meua intervenció volia destacar, us esmentaré la creació de la Plataforma d'Arxius Històrics de les Illes Balears, que està oberta a la cooperació amb altres institucions per facilitar la catalogació informatitzada, la digitalització, la preservació a llarg termini i la difusió en obert de la documentació que contenen els arxius històrics de les Illes Balears i que, actualment, ofereix des d'un mateix portal nou arxius històrics.

En l'apartat d'infraestructures, cal celebrar que el passat 25 de març la UIB i el Govern de les Illes Balears varen posar la primera pedra de l'edifici Interdepartamental al campus universitari.

Finalment, com una mare que parla dels èxits dels seus fills, m'agradaria estar tot el matí contant-vos com la UIB i les persones que la integren han contribuït a l'impuls dels valors mediambientals i solidaris, però no puc; per tant, destacaré algunes d'aquestes contribucions, tot i que sé que n'hi ha d'altres que, per no allargar-me, han de quedar fora.

En primer lloc, institucionalment, cal recordar que la UIB va ser la segona universitat de l'Estat espanyol que es va adherir al Pacte digital per a la protecció de les persones, promogut per l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.

Així mateix, la nostra universitat, mitjançant el Laboratori d'Emprenedoria i Innovació Social, es va convertir en el cinquè centre Yunus creat a Espanya, amb la finalitat de fomentar el desenvolupament d'iniciatives emprenedores de caire social i donar-hi suport. Per la seva part, l'UGIVIA i l'empresa Alisys varen col·laborar en el desenvolupament de sistemes d'intel·ligència artificial explicable i videojocs seriosos que permetin crear robots per atendre les necessitats de la gent gran i de persones amb necessitats especials

Cal també destacar que el Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la UIB va col·laborar en una iniciativa europea per donar suport a la transició energètica neta de les illes europees, i cinc investigadors de la UIB participen en el Comitè d'Experts per a la Transició Energètica i el Canvi Climàtic de les Illes Balears.

En segon lloc, i ja personalment, s'ha de donar l'enhorabona pels premis rebuts en diversos àmbits institucionals i culturals de la societat balear al doctor Miquel Deyà Bauzà, al senyor Miquel Horrach Munar i al senyor Joan Company Florit.

I també hem de donar l'enhorabona a la doctora Elena Muñoz Seco i al doctor Ignacio Ramírez Manent, professors associats del Departament de Medicina, i a la doctora

Beatriz Morales Nin, investigadora de l'IMEDEA, les actuacions i publicacions dels quals han merescut premis per la seva labor en l'àmbit de l'educació sanitària i per la seva contribució a les ciències marines i a l'educació i la conscienciació social en defensa dels oceans i de la vida que contenen.

No vull acabar aquesta memòria sense fer ressaltar el compromís de la UIB amb la transparència, la qual cosa ha determinat que la nostra universitat se situï en el quart lloc del rànquing de la Fundación Compromiso y Transparencia, i en el vuitè lloc entre totes les universitats espanyoles, públiques i privades, en el rànquing de la plataforma col·laborativa Dyntra.

He d'acabar, i estareu d'acord amb mi que aquest any no ha estat fàcil, però els reptes que teníem davant valien la pena. Tenim una Universitat que en moments difícils ha sabut no només sortir endavant sinó que ho ha fet d'una manera reeixida i complint amb els seus objectius. Esperam que, aquesta vegada sí, el proper any aquesta cerimònia sigui com les d'abans i que puguem tornar a omplir aquesta sala amb el color dels vestits acadèmics i amb els somriures, ara amagats per les màscares.

Irene Nadal Gómez

17 de setembre de 2021